

Preek over 2 Timoteüs 3:16-17

- Schildwolde, 9 oktober 2016
- Kees van Dusseldorp
- jaarthema: Leven uit Gods Woord – hoe is de Bijbel een lamp voor je voet?

Liturgie:

votum en groet

Ps.44:1,2 [Wiekslag 5-8]

gebed

inleiding jaarthema

lezen: 2 Tim.3:10-4:5

Psalm 19

[kerkboekje?]

Gz.121:1,5,9

preek: 2 Tim.3:16-17

Ps.119:39,40

kindermoment

geloofsbelijdenis (berijming Casper Koolsbergen)

gebed

Opw.436 (Onze Vader)

collecte

Ld.100:1,2,4,6

zegen

Inleiding

Voor dit seizoen heeft de kerkenraad als jaarthema gekozen:
Leven uit Gods Woord – hoe is de Bijbel een lamp voor je voet?

Onder zo'n keuze liggen natuurlijk een aantal redenen. We hebben er in de kerkenraad over gesproken. Het is goed om daar iets van door te geven. Ik wil graag drie zorgen en drie verlangens.

Voor een deel is dit het thema geworden omdat er zorgen leven.

We hebben de indruk dat de Bijbel in veel gezinnen steeds minder gelezen wordt. Door drukte, door een onregelmatig leven, door andere afleidingen. Bij jongeren komt het nogal eens voor, dat de kerkdienst het enige moment is dat de Bijbel opengaat. Het gevolg daarvan is, dat ook de inhoud ervan niet bekend is. En dat we ook de wijsheid erin en de kracht ervan niet meer kunnen vinden.

Een tweede zorg is, dat de Bijbel steeds minder begrepen wordt. Velen vinden het een moeilijk boek. Er is meer beleving van afstand dan ervaring dat het over mij gaat en mijn leven. Je hebt het gevoel dat je zonder deskundige uitleg er niets mee kunt. En als je die deskundige uitleg niet bij de hand hebt, tja, dan denk je al snel dat bijbellezen niet zoveel zin heeft.

Een derde zorg is, dat de Bijbel steeds minder geloofd wordt. Of beter gezegd: steeds minder vertrouwd. Het kan wel in de Bijbel staan, maar in de praktijk moet het toch anders. Zo'n geweldig boek is het toch niet, met al die oorlogen en met al dat geweld. Sommige dingen kunnen toch niet kloppen, wat er in de Bijbel staat. Of het is van vroeger. Zulke geluiden horen we. En je houdt de Bijbel op afstand.

Er leven niet alleen zorgen. Er leven ook verlangens. In onze gemeentevisie is sprake van verbondenheid met Christus. Christus leren kennen, dat gebeurt midden in je leven, hoe je het leven ervaart samen met de Heer. Christus leer je ook kennen in de relaties en contacten met anderen. Maar Christus leer je vooral kennen wanneer je vertrouwd raakt met het Woord van God. Daarin komt Hij zelf naar je toe, in het aanwijzen van zonden, maar ook in zijn liefde en bevrijdende kracht.

Een tweede verlangen ligt in het verlengde hiervan. Aan het christelijk leven is de belofte en de opdracht verbonden om vervuld te worden van Gods Geest. Daar liggen voor ieder van ons de nodige groeikansen. Vol van de Geest is verbonden aan vol van het Woord. Je ziet ook: mensen die groeien in geloof, verdiepen zich steeds meer in de Bijbel. Andersom is die verbinding er ook: wie zich biddend verdiept in de Bijbel, zal wijsheid voor het leven, liefde voor de mensen en vertrouwen op God leren.

Ik noem nog een derde verlangen. Er is veel variatie onder christenen. Er zijn verschillen in levenspraktijk, bijvoorbeeld in zondagsrust of in omgaan met huwelijk en echtscheiding. Er zijn verschillen in visie, bijvoorbeeld op de functie van kringen, de plaats van de vrouw in de kerk of de gastvrijheid voor vluchtelingen. Er zijn verschillen in beleving, bijvoorbeeld over de liturgie of over de gemeenschap. Ik doe daar niet negatief over. Want variatie en veelkleurigheid hoort bij Gods werk. Maar het gevaar is, dat we er niet

met elkaar over praten. Of alleen met de mensen die ongeveer hetzelfde vinden en doen. Maar we zijn aan elkaar gegeven. Ik ben ervan overtuigd dat het samen lezen en bespreken Gods Woord verrijkend werkt en de verbondenheid bevordert.

Dit even ter inleiding. Bij de uitgang van de kerkzaal liggen straks papieren klaar, waar een aantal vragen op staat. Ter overweging voor jezelf, of ter bespreking in je kring, op vereniging of in een gesprek met ambtsdragers. Heel graag nodig ik iedereen uit, om straks na de kerkdienst nog even te blijven. Na een kop koffie in de Kandelaar willen we in groepen kort doorpraten over het onderwerp. En daarbij is ook ruimte om mee te denken hoe we het jaarthema dit seizoen vruchtbaar kunnen maken. Uw gedachten en suggesties zijn hierbij heel erg welkom! Dat zal niet langer duren dan een halfuur.

Laten we de Bijbel openen en lezen uit het Woord van God. Twee gedeelten die heel belangrijk zijn voor een goede omgang met de Bijbel.

Gemeente van Christus,

**** zoeken naar eigen weg is menselijk**

Jeanet is 18 jaar. Zij heeft in het afgelopen jaar haar VWO-examen gehaald. In de kerk heeft zij belijdenis gedaan. Een geslaagd seizoen dus. Je mag het van haar ook een gezegend seizoen noemen, ook al gebruikt ze dat woord zelf niet direct. Nu is zij een studie gaan doen in Groningen. Ze kreeg vorige week een kamer aangeboden. In een huis met vijf andere studenten. Haar moeder keek wat bedenkelijk toen ze het vertelde. En toevallig ving ze een stukje gesprek op tussen haar vader en haar moeder. 'Ik heb daar best zorgen over. Er komt zoveel op haar af. In de studie, met haar jaargenoten, in de maatschappij. Hoe vindt ze daarin een goede weg? En hoe blijft ze christen, verbonden met de kerk?' 'Ja,' zei haar vader, 'ik begrijp wel wat je bedoelt, maar ja, ze is zelfstandig.' 'Ik weet wel, ik moet haar vrijheid geven, maar hoe blijft ze op de goede weg?'

Koos is 40 jaar. Hij heeft flink carrière gemaakt in het internationale bedrijfsleven. Je mag het van hem ook ontwikkeling van zijn gaven noemen. Tot nu toe was hij junior accountant. Hij kan echter doorgroeien naar een senior-positie. Hij voelt zich uitgedaagd. Tegelijk voelt hij ook de verantwoordelijkheid op zich afkomen. Het zijn geen kleine beslissingen die hij moet nemen. Veel mensen zijn er afhankelijk van. En dus wordt de druk ook groter. Relatiegeschenken, referenties, uitnodigingen, subtiele bedreigingen. Hoe vindt hij in zo'n leven steeds de goede weg? Zonder iemand die nog boven hem staat om de eindverantwoordelijkheid over te nemen? In een wereld waarvan de normen en waarden niet altijd overeenkomen met die van iemand die de Here Jezus volgt?

Tim is 30 jaar, denk ik. Hij is predikant niet voor één gemeente, maar voor een heel gebied. Want predikanten zijn schaars. Tim heeft veel mogelijkheden. Zijn inbreng wordt serieus genomen. De laatste tijd merkt hij echter groeiende weerstand. Andere ideeën binnen de kerk. De cultuur die het christelijk geloof ondermijnt. Hij laat zich graag adviseren door een oudere collega, die hij kent en vertrouwt. Hij heeft bij hem ooit stage gelopen. Die collega heeft echter niet zolang meer te leven. Dat houdt Tim bezig. 'Hoe moet hij verder? Hoe vindt hij de goede weg? Is hij al zover?'

Die Tim die ik noem, dat is Timoteus. Een jonge prediker, die met Paulus als mentor zich ontwikkeld heeft tot een goede predikant. De situatie die ik beschrijf is de situatie waarin Paulus hem bemoedigt. Paulus is inmiddels oud, zit in de gevangenis en weet dat zijn einde niet lang meer zal duren. En dan schrijft hij de brief, die wij kennen als 2 Timoteus. Een brief die hem helpt om zelf de goede weg te vinden. En dat is een zoektocht die ieder van ons kent. In alle variaties die het leven heeft. 'Hoe vind ik de goede weg? Met mijn taak en verantwoordelijkheid, in mijn omstandigheden wereld als kind van God?'

**** blijf bij de bijbel!**

Een bemoediging van een oude en ervaren apostel voor een jonge prediker die zich voor een zware tijd geplaatst weet. Wij lezen CC deze brief mee. Niet alleen omdat deze brief nu eenmaal bewaard is gebleven. Maar ook omdat wij in die CC staan. Hij is ook gericht aan mij, aan jou, aan u. Op jouw plek, met jouw taak en verantwoordelijkheid. 'Hoe vind ik de goede weg?'

'Timoteus, blijf bij de Bijbel.' Dat is kort en goed de bemoediging van Paulus. Het bijzondere daarin ontgaat ons snel. Als wij het hebben over Gods Woord, dan denken de meesten meteen aan de Bijbel. Dat vind ik heel mooi. Het is ook terecht. Maar in de Bijbel zelf is dit behoorlijk uniek. Er wordt in de Bijbel wel heel veel over het Woord van God gezegd, maar over de Bijbel zelf eigenlijk heel weinig. Over de teksten, over een geschrift, over een boek. Dat is ook wel logisch: de Bijbel zoals wij die hebben, bestond nog niet. Sommige bijbelboeken waren nog niet eens geschreven. Maar er is meer aan de hand.

Woord van God. Met die uitdrukking wordt in de Bijbel vaak het spreken van God bedoeld, of zijn aanwezigheid in Christus, of zijn aanspraak op de mens. Ook vóór de tijd van de Bijbel was Gods Woord onder de mensen aanwezig en nabij. Maar het unieke van deze brief van Paulus is, dat hij wijst op de schriftelijke vorm ervan. Blijf bij de heilige geschriften, bij de bijbel! Er ligt een boek. Op een bijzondere manier tot stand gekomen. En wat hij zegt over de boekjes, die nog niet samengevoegd waren tot een bijbel, dat geldt nog meer voor ons.

Wij hebben geen boekgeloof. Moslims wel. Zij gaan daarom met veel eerbied om met ieder exemplaar van de Koran. En zouden met verbijstering zien hoe de bijbels van veel catechisanten eruit zien. Ook ik ben wel eens verbaasd om te zien, hoe sommigen een Bijbel kunnen gebruiken. Nee, wij geloven in een persoon, Jezus Christus. Maar voor Paulus is dat geen belemmering om te zeggen: Blijf bij de Bijbel! Dat is voor ons primair de gestalte van Gods Woord.

De Heilige Geest heeft ervoor gezorgd dat die zesenzestig boeken bij elkaar gebracht zijn in de Bijbel. Het heeft de verkondiging van het evangelie een enorme boost gegeven. Door de eeuwen heen is bewaard gebleven wat God heeft gedaan en gezegd.

Een beroep op een directe ingeving van de Heilige Geest, een beroep op de liefde van Christus, een beroep op de wijsheid van anderen, binnen of buiten de kerk, een beroep op je eigen ervaring, het kan allemaal nooit op tegen datgene wat de Bijbel ons biedt. Blijf bij de Bijbel!

**** Bijbel maakt wijs tot redding**

Sommige plaatsen op aarde zien er apart uit. Een ondiepe kuil in de vorm van een cirkel. Aan de rand zie je een soort wal. Met in het midden van die kuil een behoorlijk diep gat. Ooit is daar een meteoriet ingeslagen. Een stuk steen uit het heelal die aangetrokken door de aarde, door de dampkring heen gesuisd is en met een enorme dreun is neergekomen. De gevolgen blijven zichtbaar in de krater die ontstaan is.

Er is nergens op aarde een krater die is veroorzaakt doordat er een Bijbel van boven naar beneden is gevallen. Als Gods cadeautje uit de hemel voor ons hier op aarde. Zo is het niet gegaan en dat weet iedereen. De Bijbel is hier op aarde door mensen geschreven. Maar de inhoud komt wel van boven. Er staat wijsheid in van God. Die is niet door mensen bedacht. De knapste, gevoeligste, meest intelligente of creatieve mensen hebben het niet kunnen bedenken. Het is wijsheid van God. En de bedoeling van die wijsheid is de redding van de mens.

Het boek van Gods wijsheid is de Bijbel. En de kracht en bedoeling van de Bijbel is de redding door het geloof in Jezus Christus. Je wordt niet een goede verpleegkundige als je de Bijbel goed bestudeerd. Je wordt evenmin een goede bioloog, historicus, minister of boer als je de Bijbel goed uitlegt en toepast. Ongetwijfeld geeft de Bijbel voor zulke onderwerpen zinvolle gedachten. Maar de Bijbel is geen encyclopedie voor iedereen en alles. De Bijbel is ook geen bron voor bovennatuurlijke informatie over de wereld achter onze wereld. Maar de bedoeling van Gods wijsheid is de redding van mensen. Redding uit de macht van de zonde en de duivel. Redding uit de greep van ziekte en andere ellende. Redding zelfs van de dood. Dat hoor je en lees je in de Bijbel. In de ene tekst wat duidelijker dan in de andere. Maar de hoofdlijn is heel duidelijk.

Geen krater. De Bijbel is niet uit de hemel komen vallen. Gods wijsheid is wel van boven. En Gods wijsheid richt ons ook naar boven. De Bijbel maakt wijs tot redding door het geloof.

**** Bijbel is immers door God geademd.**

‘Timoteus, blijf bij de Bijbel. Daarmee vindt je de goede weg. De Bijbel maakt wijs tot redding. Van jezelf en voor anderen. Want elke tekst is door God geademd.’ Door God geademd. Dat is de letterlijke vertaling van wat Paulus schrijft. ‘Door God ingegeven. Door God geïnspireerd’.

In een catechisatiegroep hebben we een keer een leuke oefening gedaan. In tweetallen gingen de jongeren aan het werk. De ene persoon had een keer een ongeluk meegeemaakt. Hij moest ervoor zorgen dat de tweede persoon daar een verslag van schreef. De eerste de inspirator, de tweede was de schrijver. Het was erg leuk om te zien hoe dat in die tweetallen ging. In een geval had de inspirator letterlijk gedicteerd wat de schrijver op papier moest zetten. In een ander geval had de inspirator een lang verhaal verteld, dat door de schrijver was samengevat. In weer een ander geval was de schrijver actief geweest door zelf door te vragen om zijn verhaal te kunnen maken. Dat gaf ons inzicht in de manier waarop God de Heilige Geest bezig is geweest met de bijbelschrijvers. Maar hoe verschillend ook: elk verslag maakte heel duidelijk wat er gebeurd was. De schrijvers konden een helder verhaal vertellen van iets wat zij zelf niet hadden meegemaakt.

Als Paulus schrijft dat elke schrifttekst door God is geademd, dan vraagt hij geen aandacht voor de manier waarop het is gegaan. Hij vraagt aandacht voor het resultaat. De Bijbel maakt heel erg duidelijk, dat God bezig is geweest. In de Bijbel horen we de stem van de Heilige Geest zelf. In zijn onderwijs, bemoediging en vermaning. De teksten brengen ons bij Christus, de redder en Heer. De teksten brengen ons bij de Vader, de Schepper en Rechter. De teksten geven troost, houvast, inzicht, bevrijding, geborgenheid. Soms schuren ze, soms prikkelen ze, soms dagen ze uit. Daaruit blijkt dat ze door God geademd zijn. Met de Bijbel bezig zijn, dat brengt een mens in de nabijheid van God.

Dat heeft gevolgen voor wat je verwachten mag van de Schriften. Niet alleen lees je in de Bijbel het verslag van wat God heeft gedaan in de schepping van wereld en mens. Niet alleen vertellen de bijbelboeken de geschiedenis van Jezus Christus, inclusief de voorbereiding en de uitwerking ervan. Als het daarbij zou blijven, zouden wij alleen op heel indirecte manier, via allerlei schijven in het betoog, een les kunnen trekken voor onszelf. Nee de Schriften vormen ook zelf een aanspraak van God. Niet zonder studie en overleg.

Maar onmiskenbaar is de Geest ook zelf aanwezig waar de Schriften worden geopend. En wordt ons duidelijk hoe de Schriften getuigen van God. Geen wonder dat ze ons de wijsheid leren die redding biedt.

**** zo wordt de Bijbel een nuttig boek**

Laat ik proberen wat concreter te worden. De bijzondere eigenschappen van de Bijbel liggen in het ontstaan, de inhoud en het doel ervan. Maar dat zijn geen theoretische eigenschappen. Het mag niet blijven bij onze visie op de bijbel, onze theologie over de Schriften, onze theorie over dit bijzondere boek. Paulus schrijft over het *gebruiken* van de Schriften. De Bijbel kan gebruikt worden. Om de wijsheid te putten, om God zelf erdoor te ontmoeten, om zo de weg te vinden.

Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden. *Elke* tekst? Ook de teksten met wetten, namenlijsten en registers? En de teksten dan, die niet lijken te kloppen? We hebben laatst in een catechisatiegroep doorgepraat over namenlijsten. Ook daarin kun je de stem van God horen. Hij heeft individuele namen van echte personen laten vastleggen, zoals dat ook in het boek des Levens is gebeurd. Maar belangrijker dan de details, is het spreken over het gebruik van de teksten. De Bijbel is een boek om te gebruiken. Een nuttig boek.

De woorden die Paulus dan gebruikt, komen uit onderwijs en opvoeding. Onderricht geven. Dwalingen weerleggen. Verbeteren. Opvoeden. Ik heb bij deze tekst een keer een plaatje gezien dat daarin veel duidelijk maakt. Ik kon het nergens meer vinden, anders had ik het op de beamer gezet. Ik kan het wel beschrijven. Er was een weg getekend, met als bestemming de zaligheid bij God.

Aan het begin van die weg stond een pijl vooruit. De Bijbel geeft onderricht – de weg wordt gewezen. Die kant moet het op. Richting God. Je bent op weg naar het vrederijk, waarin Gods recht eindelijk wordt erkend en tot geluk leidt! Voor ziel en lichaam. De Bijbel geeft aan welke kant het op gaat.

Op die weg stond een pijl schuin van voren. De Bijbel geeft weerlegging. Het komt nogal eens voor dat je een verkeerde afslag dreigt te nemen. Dan waarschuwt God in de Bijbel, Hij corrigeert en vermaant. Je keuze is niet goed! Het brengt je van de goede weg af. Ook al lijkt het misschien niet zo erg. Geef de zonde en de duivel geen ruimte. Terug naar de weg! Terug naar Christus.

Op die weg stond een pijl schuin mee. De Bijbel geeft ook bemoediging. Voor wie twijfelt, de goede richting heel aarzelend en onzeker gaat. Wie zich alleen voelt, of zelfs tegengewerkt. Lees in Gods Woord en weet de Heer bij je! Het geeft een steuntje in de rug.

En op die weg geeft de Bijbel opvoeding. Een nieuwe pijl rechtdoor. Om de weg met vrede en vreugde te gaan. Met nieuw inzicht en nieuw plezier. In de kracht en de troost van de nabijheid van God.

Zo is de Bijbel te gebruiken. Soms lees je een tekst die je precies nodig hebt. Maar vaker geven de verhalen je te denken. Het maakt je bewust van God. Of het brengt je bij Christus. En in zijn liefde ontvang je rust en wijsheid.

Een nuttig boek. Zo blijven mensen de weg gaan naar het einddoel. Als mensen van God. Dienaren van God, die berekend zijn op hun taak. 'Volledig toegerust voor elk goed doel', schrijft Paulus.

De prachtige dingen die je over de Bijbel kunt zeggen, vragen erom, dat je de Bijbel gebruikt. Gebruikt om in het dagelijks leven de Here te dienen in alle trouw, wijsheid en liefde. Een nuttig boek, niet als het boven op de kast ligt of bij je bed. Maar als je het gebruikt.

**** laat de Bijbel aan het Woord!**

In de inleiding van de preek sprak ik over zorgen en verlangens. Die de kerkenraad hebben gebracht tot het kiezen van dit jaarthema: Leven uit Gods Woord – hoe is de Bijbel een lamp voor je voet?

Uit 2 Timoteus heb ik geprobeerd het bijzondere karakter van de Bijbel duidelijk te maken. Hoe Woord en Geest verbonden zijn. Hoe God zelfs ons aanspreekt. Hoe je wijsheid krijgt over je redding. Hoe de Bijbel te gebruiken is voor het dagelijks leven.

Nu vraag ik jou en u, om die twee bij elkaar te brengen. God zelf heeft ons de Bijbel gegeven. Een wonderlijke bibliotheek van boeken. Maar een geweldig geschenk voor je leven. Meer heb je niet nodig om te weten hoe je gelukkig kunt leven en sterven. Als je het tenminste niet alleen met je hoofd leest, maar ook met je hart.

Ik hoop dat je er in de komende tijd over wilt nadenken. Dat je de ruimte wilt zoeken om je huidige praktijk van omgaan met de Bijbel tegen het licht te houden. Bespreek eens met je echtgenoot of jullie tevreden zijn met hoe het nu gaat. En wat je eventueel kunt veranderen. Bespreek met je vriend of vriendin op welke manier je met z'n tweeën ook kunt bijbellezen en bijbelluisteren als je bij elkaar bent. Voelt dat vreemd? Misschien wel. Maar als je het niet doet, zakt het alleen maar weg.

Gesprekken hierover lopen het risico snel wat voorspelbaar te worden. Omdat je jezelf graag mooier voordoet dan je bent. Of omdat je van alles vindt, en daarom niet praat over wat je doet en voelt. Of omdat je de geijkte antwoorden herhaalt. Of omdat het gemakkelijker is om gewoon door te gaan dan iets te veranderen. Of omdat je van jezelf van alles moet, en je je niet laat leiden door je verlangen naar de Heer en je liefde voor God.

Wees eerlijk en blijf biddend zoeken naar de wijsheid van God. Klop op de deuren van zijn Woord. Laat je verlangen naar God je aansturen. En blijf het doen. Alleen en samen. Bijbellezen, bijbelluisteren. En laat je verrassen door de Geest, die met het Woord meekomt. Want de Bijbel is een bijzonder boek. Het is Gods Woord, ook voor jou!

Amen